

ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ТАЛАБАЛАР МУСТАҚИЛ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТУЗИЛМАСИ

Аллазов И.С.

Урология кафедраси ассистенти

Самарқанд давлат тиббиёт университети, Самарқанд, Ўзбекистон

Аннотация: Мақолада олий таълим тизимида талабаларнинг мустақил таълим олишларини ташкил этиш масалалари умумий тарзда ўрганилиб, уларнинг турлари, мустақил таълим олишда зарурий компетенциялар атрофлича ёритилган.

Калит сузи: таълим, компетенция, ахборот муҳити, индивидуал, мустақил таълим, ташкил этиш, кўникма, малака.

СОВРЕМЕННАЯ СТРУКТУРА ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аллазов И.С.

Ассистент кафедры урологии

*Самаркандский государственный медицинский университет,
Самарканд, Узбекистан*

Аннотация: В статье в общем виде рассматриваются вопросы организации самостоятельного обучения студентов в системе высшего образования, подробно раскрываются его виды, а также необходимые компетенции для эффективной организации самостоятельной учебной деятельности.

Ключевые слова: образование, компетенция, информационная среда, индивидуальное обучение, самостоятельное обучение, организация, умения, навыки.

MODERN STRUCTURE OF THE ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS IN THE CONDITIONS OF INNOVATION EDUCATION

Allazov I.S.

Assistant of the Department of urology

*Samarkand State Medical University,
Samarkand, Uzbekistan*

Abstract: The article examines the general issues of organizing students' independent learning in the higher education system, highlights its types, and

thoroughly describes the essential competencies required for effective independent learning.

Keywords: *education, competence, information environment, individual learning, independent learning, organization, skills, abilities.*

Кириш. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш кон-цепциясида “мустақил таълим соатлари улушини ошириш, талабаларда мустақил таълим олиш, танқидий ва ижодий фикрлаш, тизимли таҳлил қилиш, тадбиркорлик кўникмаларини шакллантириш, ўқув жараёнида компетенцияларни кучайтиришга қаратилган методика ва технологияларни жорий этиш, ўқув жараёнини амалий кўникмаларни шакллантиришга йўналтириш, бу борада ўқув жараёнига халқаро таълим стандартларига асосланган илғор педагогик технологиялар, ўқув дастурлари ва ўқув-услубий материалларни кенг жорий этиш” белгиланган.

Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги (МДХ) мамлакатларидатаълим ваилмий тадқиқот муассасаларида таълим жараёни иштирокчиларининг мустақил иш фаолиятини такомиллаштириш, талабаларнинг шахсий-касбий, ижодий имконият ва интегратив тафаккурини шакллантириш, онлайн режимида ўқитишнинг психологик хоссаларини аниқлаштириш, тармоқлараро интеграциянинг педагогик имкониятларини кенгайтириш бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Шу билан биргаликда талабаларнинг мустақил иш фаолиятини компотенталарини ривожлантиришда замонавий дидактик воситаларидан фойдаланиш касбий йўналтирилган таълим мазмунини такомиллаштириш, мультимедиа, ахборот-коммуникацияларидан кенг кўламда фойдаланиш, талабаларда креатив қобилиятларни ривожлантиришнинг педагогик механизмларини такомиллаштириш бўйича илмий тадқиқотларга алоҳида эътибор берилмоқда.

Таълимни ахборотлаштиришнинг мақсади ахборот ва телекоммуникацион технологияларни қўллаш ҳисобига интеллектуал фаолиятни глобал жадаллаштиришдан иборат. Ушбу масалаларни ҳал қилиш доирасида технологиялар ва ахборотлаштириш воситаларини бир

тизимга бирлаштиришнинг педагогик, методик ва технологик асосларини ишлаб чиқишга йўналтирилган тадқиқотлар ва изланишлар ўтказилган ва бундай тизим сифатида ахборот-таълим муҳити энг мақбул ҳисобланади.

Ахборот-таълим муҳити - бу таълимий ахборотларни узатиш ва тезкорлик билан алмашишни таъминловчи восита ҳисобланади. Ушбу муҳит асосида таълим олувчиларни бир-бирини тушунишга, ўзгалар фикрини ҳурмат қилишга, ўз фикрини эркин баён қилишга ва биргаликда муаммоларни ҳал этишни ўргатишга имконият яратилади. Натижада ягона таълим соҳасига кириб борилади.

Ахборот-таълим муҳитини самарали ташкил этиш учун қуйидагилар эътиборга олиниши зарур: қўйилган муаммони ечиш учун табиий, физик, ижтимоий ва бошқа ҳодисалар устидан кўп, тизимли, бир марталик ёки узок муддатли кузатиш, турли минтақалардан маълумотлар тўплаш; турли жойларда юзага келадиган ҳодисалар, далиллар, воқеаларнинг аниқ тенденциясини аниқлаш учун таққослаб ўрганиш, қарорлар қабул қилиш ва таклифлар ишлаб чиқиш; тармоқ иштирокчиларининг маданий, этник, географик шартлари ўртасидаги фарқларни ҳисобга олган ҳолда ҳар бир муаммо ёки масалани ечиш йўллариининг (альтернатив ёки турли усуллариини) самарадорлигини таққослаб ўрганиш; ўзига хос маданий, анъанавий ва бошқа хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда ижтимоий ва маданий қарашларни қиёсий таҳлил қилиш; биргаликда маълум бир муаммони ҳамкорликда тадқиқ қилиш шарти билан бирор бир (амалий, ижодий, илмий ва бошқа) ижодий ғояни ишлаб чиқиш; таълимий мумммоларни ўрганиш ва ҳал этиш бўйича мусобақалар ўтказиш ва бунда юзага келадиган муаммоли вазиятларни маданий, таълимдаги анъаналар бошқа соҳалар билан боғлиқ бўлишига қаратиш.

Ахбортлашган таълим муҳитида талабалар томонидан фаол ижодий ностандарт равишда билим олишга ўргатиш, ақлий фаолиятга уйиштириш, ташкил этиш усуллари, воситалари, ҳамда талаба томонидан шуғулланиш технологияси, ишлаш иштиёқи, мотиви, майли, қизиқиши, ҳиссий интилишини амалга ошириш юзасидан

мутафаккирларимизнинг қомусий фикрлари қарашлари мавжуд бўлиб, улар қуйидагича ифодаланган.

Ахборот технологияларини қўллаш талабалар мустақил ишини ташкил қилиш учун янги имкониятларни очади. Ахборот-таълим муҳотида мустақил ишлашни ташкил этиш талабалар томонидан янги, индивидуал билим олишига айланмоқда; мазмуни сифатида очиқ таълим ресурслари юзага келмоқда; таълимнинг техник воситалари глобал тармоқли технология, ўзаро алоқа воситаларида – Интернетнинг турли ижтимоий сервислари; таълимнинг устувор ташкилий шакли талабаларнинг мустақил фаолиятига ижобий таъсир кўрсатиб келмоқда; мустақил таълим олиш, тармоқли ҳамкорлик ва биргаликдаги ижод етакчи таълим усулларига айланмоқда.

Илмий адабиётларда тақдим этилган “талабаларнинг мустақил фаолияти” тушунчаси моҳиятининг таҳлили, иккита асосий нуқтаи-назарни аниқлади: профессор-ўқитувчининг бевосита иштирокисиз, лекин унинг раҳбарлигида талаба томонидан мустақил амалга ошириладиган фаолият; таълим мақсадларига эришишни таъминловчи ўқув жараёни шакли ҳисобланади. Таълимнинг аралаш таълим шакллари томонига силжиши ва ўқув жараёнининг ахборот-таълим муҳотида ўтказилиши ўқув жараёнининг самарали шакли ва янги таълим парадигмасини амалга ошириш воситаси ўлароқ, талабаларнинг мустақил фаолиятига эътиборни кучайтиради.

Олий таълим муҳотида талаба ва профессор-ўқитувчининг мустақил таълимлаш фаолиятини самарали ташкил этишда профессор-ўқитувчи ва талабадан қуйидаги зарурий компетенцияларга эга бўлиш талаб этилади:

1. Ахборот-технологик компетенция;
2. Тадқиқотчилик компетенцияси;
3. Коммуникатив компетенция;
4. Ўз фаолиятини ўзи бошқариш ва ривожлантира олиш компетенцияси.

Ахборот муҳотида компетентли ёндашув билим ва кўникмаларнинг алоҳида-алоҳида эгалланишини эмас, балки, уларни мажмуавий ҳолда

ўзлаштирилишини назарда тутати. Бу жараёнда информатика ва ахборот технологиялари умумтаълим фани муҳим рол ўйнайди. Чунки, ахборот-коммуникация технологияларининг жадал ривожланиши туфайли компьютерлар инсоннинг ҳам касбий, ҳам кундалик ҳаётига мустаҳкам кириб бормоқда ва компьютер билан ишлаш кўникмалари ҳар қандай касб эгаси учун ҳаётий заруриятга айланмоқда. Ахборот технологияларини ўрганиш амалий ва тадбиқий характерга эга. Турли масалаларни ҳал этишга ёрдам берадиган, ўз фаолиятининг воситаси сифатида компьютерга нисбатан талабаларнинг нуқтаи-назарини шакллантириш лозим. Бу борада турли хил дастурий таъминот билан муайян вазифани ҳал қилишнинг мақбул воситалари ва усулларини танлашга тўғри келади. Фикримиз далили сифатида “Тарбиявий иш методикаси” фанидан электрон дастур яратилган бўлиб, дастур бевосита талабаларга ахборот коммуникацион технологиялар асосида дарсларни ташкил этиш масалаларига асосланган (4-илова).

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Choriev, R. K., Khujakeldiev, K. N., Kucharov, S. A., Khayitova, S. D., Abdiev, N., & Amirqulov, X. Q. (2022). Pedagogical Problems Of Distance And Traditional Education. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 2895-2904.
2. Hayitova, S. D., & Abdulhayev, I. A. O. (2022). Education in institutions and uzbek in their families children spirituality in shaping of reading place. *Science and Education*, 3(2), 796-802.
3. Normurodov, S. (2023). Activation of the independent work of a higher education student using a science textbook in the lecture lesson. *International Journal of Advance Scientific Research*, 3(06), 262-265.